

**ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“
ФАКУЛТЕТ ПО ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛНИ НАУКИ**

КОНСПЕКТ

ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ НА СПЕЦИАЛНОСТ

„ПУБЛИЧНА АДМИНИСТРАЦИЯ“

образователно-квалификационна степен „бакалавър“

1. Възникване, развитие и природа на публичната администрация. Възникване на публичната администрация. Противоречия при дефиниране на понятието „публична администрация“. Интердисциплинарен характер на понятието „публична администрация“. Политологически аспекти на публичната администрация.
2. Основни характеристики на публичната администрация. Система на публичната администрация. Характерни черти и източници на публичната администрация. Различия между публичната и бизнес администрацията.
3. Модели на публичната администрация. Традиционен модел на публичната администрация (Доклад „Норткоут – Травелян“). Американски административен модел. Теорията на Удроу Уилсън за дихотомията (разделяне) политика – администрация. Бюрократичен (Веберов) административен модел – 1910 г. Европейски модел на публичната администрация.
4. Администрацията – функции, принципи, типологии, длъжности. Принципи на работа и функции на администрацията. Характерни черти на административната дейност, като проява на изпълнителната власт. Типове администрация. Политически кабинет. Видове длъжности, ранг и стаж в администрацията.
5. Еволюция в теорията и практиката на управлението. Класическа школа, бихейвиористка школа и количествена школа. Съвременни подходи в управлението: системен подход и ситуационен подход.
6. Управлението и работата на мениджърите. Функционален разрез на процеса на управление. Съдържание на работата на мениджъра: мениджърски функции, умения и роли, мениджърски дилеми.
7. Управленски решения. Същност и видове управленски решения. Етапи на процеса на вземане и осъществяване на решението. Подходи и методи за вземане на решения: “Мозъчна атака”, “Хара гей”, “Ринги”, “Дяволска адвокатура”.
8. Организациите и средата им. Модели за дефиниране на мисията. Стратегически анализ на външната и вътрешна среда. Въпроси и диаграма на SWOT анализа.

- 9.** Организационно-управленски структури /ОУС/. Същност и модели на организационно-управленските структури, организационно-структурни фактори. Основни задачи на ОУС и признаци за групиране на длъжностите. Сравнителен анализ на основните видове ОУС – линейна, функционална, дивизионална и матрична.
- 10.** Мотивация. Същност и основен модел на мотивацията. Съдържателни мотивационни теории: Маслоу, Херцберг и др. Процесни мотивационни теории: теория на очакването, теория на утвърждаването и други. Управленски подходи към мотивацията.
- 11.** Ръководство – ролята на ръководителя. Мениджър и лидер – власт и влияние. Основен модел на ръководството. Теория за характерните черти. Бихейвиористки подходи /модели/ на ръководство. Ситуационни подходи /модели/ на ръководство.
- 12.** Управление на персонала в организациите. Цели, същност, обхват, съдържание. Обща характеристика на системата за управление на персонала и нейните елементи.
- 13.** Държавна власт. Система и критерии за образуване на държавните органи. Държава и форми на държавно управление. Същност на властта. Разделение на властите. Система на държавните органи. Съотношението „централизация – децентрализация - деконцентрация”.
- 14.** Органи и администрация на държавната власт. Централни органи и администрация на изпълнителната власт. Териториални органи и администрация на изпълнителната власт. Органи и администрация на законодателната власт. Президентска институция.
- 15.** Неправителствен сектор. Концепции за гражданското общество. Същност, мисия, характерни особености на неправителствените организации. Правно - нормативна уредба, регулираща дейността на НПО в България.
- 16.** Избирателно право и демокрация. Понятията активно избирателно право, пасивно избирателно право и избирателен корпус. Принципи на съвременното избирателно право. Активно и пасивно избирателно право в България (условията за участие в различните избори като избирател и като кандидат).
- 17.** Политики за ограничаване на бедността и неравенството. Видове защитени минимални доходи, свързани с трудовата дейност. Видове защитени минимални доходи, свързани със социалното подпомагане. Институции и програми по ограничаване на бедността в България. Влияние на инфлацията върху доходите на населението.
- 18.** Видове блага. Частни, смесени и публични блага. Типология на благата. Икономическа природа на публичното благо. Специфика, видове, характеристика на публичните блага.
- 19.** Теория на публичния избор. Обща характеристика на видовете публичен избор. Видове публичен избор.
- 20.** Електронна демокрация. Същност и характерни особености. Модели и механизми за реализация на електронната демокрация. Електронно участие и гражданска ангажираност в онлайн пространството. Индикатори за оценка на степента на развитие на електронната демокрация. Състояние на електронната демокрация в ЕС и РБ.

21. Същност и предмет на електронното управление. Основни теории и концепции в електронното управление. Информационно общество и електронно управление. Политика на ООН за устойчиво развитие и електронно управление. Принцип за обслужване на „едно гише“. Отворено управление. Електронно участие. Цифрово разделение.

Литература:

Нормативни източници

1. **Закон за администрацията**, обн. ДВ бр. 130 от 5.11.1998 г. посл. изм и доп. ДВ. бр.88 от 20 Октомври 2023 г.

2. **Закон за местното самоуправление и местната администрация**, обн. ДВ бр. 77 от 17.09.1991 г., посл. изм. ДВ. бр. 84 от 6 Октомври 2023г.

3. **Закон за отговорността на държавата и общините за вреди причинени на гражданите и юридическите лица**, обн. ДВ бр. 60 от 5.08.1988 г., посл. и изм. ДВ. бр.84 от 6 Октомври 2023 г.

4. **Закон за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление**, обн. ДВ бр. 44 от 12.06.2009 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 56 от 24 юли 2015 г.

5. **Закон за електронното управление**, обн. ДВ. бр.46 от 12 Юни 2007г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.80 от 19 Септември 2023г.

6. **Закон за електронния документ и електронните удостоверителни услуги**, обн. ДВ. бр.34 от 6 Април 2001г., посл. изм. ДВ. бр.58 от 23 Юли 2019г.

7. **Закон за електронните съобщения**, обн. ДВ. бр.41 от 22 Май 2007г., посл. изм. ДВ. бр.84 от 6 Октомври 2023г.

8. **Закон за защита на личните данни**, обн. ДВ. бр.1 от 4 Януари 2002г., посл. изм. ДВ. бр.84 от 6 Октомври 2023г.

9. **Закон за достъп до обществена информация**, обн. ДВ. бр.55 от 7 Юли 2000г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.82 от 29 Септември 2023г.

10. **Конституция на Република България**, обн. ДВ бр. 56 от 13.07.1991 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 100 от 18 декември 2015 г.

11. **Класификатор на длъжностите в администрацията**, приет с ПМС № 129 от 26.06.2012 г., посл. изм. и доп. ДВ, изм. ДВ. бр.95 от 14 Ноември 2023 г.

12. **Наредба за прилагане на Класификатора на длъжностите в администрацията**, приета с ПМС № 129 от 26.06.2012 г., посл. изм. и доп. ДВ, изм. ДВ. бр.95 от 14 Ноември 2023 г.

13. **Устройствен правилник на Министерския съвет и неговата администрация**, приет с ПМС № 229 от 23.09.2009 г., обн. ДВ, бр. 78 от 02.10.2009 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр.95 от 14 Ноември 2023 г.

Литература на български и чужд език:

1. **Арабаджийски, Н.**, Организация на публичната администрация в РБ, издателство на НБУ, С., 2010
2. **Арабаджийски, Н.**, Основи на публичната администрация, издателство на НБУ, С., 2005
3. **Брайкова, Т.**, Теория на социалната политика, 2000
4. **Браун, Ц. и Джаксън, П., Манлиев, Г.** (обща редакция), Икономика на публичния сектор, ПъблишСайСет-Агри ООД, С., 1998.
5. **Брусарски, Р.**, Теория на публичните финанси., УИ Стопанство, С., 2007
6. **Благоев, Л., Спасов, К.** (2015). Е-управление в България: Нормативно регламентирана технологична рамка. АИ „Проф. Марин Дринов“, 2015.
7. **Божинова, Д.**, съставител (2015). Електронна демокр@ция. Българско сдружение за насърчаване на гражданската инициатива, Бургас.
8. **Ганкова-Иванова, Цв.** (2022). Електронно правителство и електронно управление, Кредо 3М.
9. **Димитров, Г., Павлова, Д.** (2022). Правни аспекти на електронното управление, Академично издателство „За буквите – О писменехъ“, София. <https://drive.google.com/file/d/1Xs0d9dDnYbYS1-OcwfrjChKVanGyuxVF/view>
10. **Димова Д., Б. Георгиева, Н. Янева,** Социална политика, Тракия, 2000
11. **Димова, Д. И. Кусев,** Социална политика и социални дейности, Тракия 2003.
12. **Жекова, В.**, Държавно управление и държавна администрация, УИ „Паисий Хилендарски“, Пловдив, 2016
13. **Зафирова Цв.,** Управление на публичния сектор, „Наука и изкуство“, ИУ-Варна, 2010
14. **Иванов И.**, Основи на мениджмънта, част I, Макрос, П. 2011
15. **Кирилова, К.** (2015). Електронно правителство, Издателски комплекс УНСС, София.
16. **Маринов, Ал.,** Увод в публичната администрация, С., 2012
17. **Марков, К.** (2022). Електронно управление и дигитална администрация, София: Авангард прима, 2022.
18. **Нюланд, Р.** Избирателни системи. Сравнителен анализ., София: УИ „Св. Климент Охридски“, 1993
19. **Павлова, Д.** (2021). Правителство в облаците. Е-правителство, облачни технологии и успешни модели за електронно управление, Академично издателство „За буквите – О писменехъ“, София. <https://drive.google.com/file/d/11SxoUgOjbAlk5IpC8QbU7qYzRIk4wEV-/view>
20. **Цакова, И., Хубенова, М., Георгиева, К., Тимева, Т., Тагарев, Н.** (2021) Всичко за електронното управление в едно практическо ръководство, Парадигма, София.
21. **Павлов, П., С. Михалева,** Държавна власт и държавна администрация, ВСУ, 2008
22. **Павлов, П., С. Михалева,** Основи на публичната администрация, ВСУ, 2008
23. **Станчева Ан. и др.,** Теория на управлението, „Наука и изкуство“, ИУВарна, 2010
24. **Статев, Ст. И кол.** Икономика и публичен сектор, УИ “Стопанство“, С. 2007

25. **Стойчев, С.**, Избирателни системи и избирателни процедури, София, УИ „Св. Климент Охридски“, 1996
26. **Христов, Хр., П. Павлов, П. Кацамунска**, Основи на публичната администрация, УИ „Стопанство“, С., 2007
27. **Христосков, Й, Маджурова, Б.** Социална политика. УИ „Паисий Хилендарски“, Пв., 2020
28. **Spicker P.** Social Polisy. Themes and approaches, Revised second edition, The Policy Press - University of Briston, 2008.

Конспектът е приет с решение на КС на катедра „Управление и количествени методи в икономиката (протокол № 154/22.01.2024 г.) и утвърден от ФС на Факултета по икономически и социални науки (протокол 185/29.01.2023 г.), като влиза в сила от държавна изпитна сесия месец юли 2024 година.